

TOROS TARIM GENEL MÜDÜRÜ MEHMET SADIKOĞLU:

HEDEFİMİZ BÖLGESEL BİR GÜÇ HALİNE GELMEK

Toros Tarım, klasik gübre alanındaki liderliğini, organik ve organomineral gübre alanına da taşımayı hedefliyor. Dünyanın en iyisi seçilen Gönen tesisini bünyelerine kattıklarını ifade eden Toros Tarım Genel Müdürü Mehmet Sadıkoğlu, yılda 45 bin ton organomineral gübre üretmeyi planladıklarını belirtti.

Tekfen Tarımsal Sanayi Grubu çatısı altındaki Toros Tarım, klasik gübre alanındaki liderliğini organik ve organomineral gübre alanına da taşımayı hedefliyor. Türkiye toprağının organik madde bakımından fakir olduğunu belirten Toros Tarım Genel Müdürü Mehmet Sadıkoğlu, “Organik gübre alanına girme kararını alırken, bu fakirliği de bir nebze olsun gidermek istedik. Konunun önemi Türkiye’de yeterince bilinmiyor” dedi.

Toprak organik maddesinin, bitkiler için çok önemli bir besin deposu olduğunu belirten Mehmet Sadıkoğlu, “O kadar önemli ki topraktaki organik madde miktarının yüzde 1,4’ten yüzde 0,9’a düşmesi bile tahıl üretiminde yüzde 50 verim kaybına neden olabiliyor. Ayrıca toprak organik maddesi, hem yağmur sularının toprağa geçiş miktarını hem de toprağın su tutma kapasitesini artırıyor. Organomineral gübreler, organik madde kaynağı olmalarının yanında bitkilerin hemen ihtiyaç duydukları mineralleri içermeleri bakımından önemli bir üstünlüğe sahip” diyor.

Toros Tarım, geçtiğimiz aylarda yılda 15 bin ton katı organik ve 10 bin ton sıvı organik gübre üretim kapasitesine sahip Gönen Yenilenebilir Enerji Üretim A.Ş.’yi bünyesine kattı. 2016 yılında ADBA (Anaerobic Digestion & Bioresources Association) tarafından alanında dünyanın en iyisi seçilen Gönen tesisinin, ek yatırım tamamlandığında yılda 45 bin ton organomineral gübre üretmesi planlanıyor. Toros Tarım Genel Müdürü Mehmet Sadıkoğlu, gübre sektörünü ve şirketin yeni projelerini KİPLAS Periyod için değerlendirdi.

Dünyada ve Türkiye’de gübre sektöründeki son durum nedir?

Gübre sektörü geçtiğimiz yıl dünya genelinde bir önceki yıllara paralel bir seyir gösterdi. Uluslararası Gübre Sanayi Birliği (IFA) verilerine göre, küresel bitki besin maddesi üretimi 2018’de yüzde 1,2 büyümeyeyle 250 milyon ton (2017’de 247 milyon) olarak gerçekleşti. Yine aynı kaynağa göre, bitki besin maddesi bazında gübre tüketimi de yüzde 1,2 büyüyerek, 188 milyon tona ulaştı (2017’de 186 milyon).

Türkiye’de ise gübre sektörü 2018’i zor ve dalgalı geçirdi. Yıl ortasına kadar büyüme eğilimi gösteren sektör, haziran itibariyle döviz kurlarında yaşanan sert hareketlilik nedeniyle yerini yeni bir döneme bıraktı. Talepler ertelendi ve pazar radikal bir şekilde daraldı. Ürünü yılın ilk yarısında nispeten düşük enflasyon ortamında satan, buna karşın yılın ikinci yarısında girdi fiyatlarındaki artış nedeniyle maliyetleri yükselen çiftçinin alım gücü geriledi. Bu da gübre pazarında ciddi bir daralmaya yol açtı. Türkiye’deki gübre tüketiminin geçtiğimiz yıl yüzde 11 daralmayla 5,65 milyon tona gerilediği tahmin ediliyor. Tüketimin 2017 yılında 6,33 milyon ton olduğu belirtiliyor.

Tekfen Tarımsal Sanayi Grubu olarak hangi alanlarda hizmet veriyorsunuz?

Bitki besini, tarla tohumu, tekno tarım ve fidecilik alanlarında Türk çiftçisine verimli ve kaliteli artırıcı tarımsal girdiler sunuyoruz. Meyve ve fidan yetiştiriciliği ile doğrudan tarımsal üretim gerçekleştiriyoruz. Toros Tarım olarak Ceyhan, Mersin ve Samsun’daki fabrikalarımızda ürettiğimiz Amonyum Nitrat (AN), Kalsiyum Amonyum Nitrat (CAN), Diamonyum Fosfat (DAP) ve kompoze (NPK) gübrelere ek olarak, organomineral ve suda eriyebilen özel gübrelerin de üretim ve satışını gerçekleştiriyoruz. Böylece çiftçinin her türlü bitki besin maddesi ihtiyacını tek elden karşılayabiliyoruz.

Türkiye’deki toplam kurulu üretim kapasitesinin ne kadarını elinizde bulunduruyorsunuz?

Üretim ve pazar payı itibariyle Türkiye’nin en büyük gübre üreticisi konumundayız. Türkiye’deki toplam kurulu üretim kapasitesinin yüzde 38’ini elimizde

bulunduruyoruz. Bunun yanı sıra gübre ambalajlamasında kullanılan torba üretimini de kendi bünyemizdeki, yılda 33 milyon torba kapasiteli özel tesisimizde gerçekleştiriyoruz. Geçtiğimiz yıl Ceyhan, Mersin ve Samsun fabrikalarımızda ortalama yüzde 86 kapasite kullanımıyla toplam 1 milyon 603 bin 702 ton gübre ürettik. Bu da bir önceki yıla göre kapasite kullanım oranımızı yüzde 3,6 oranında arttırdığımız anlamına geliyor.

2018’de yaşanan iç pazardaki dalgalanmadan etkilenmemeyi nasıl başardınız?

İç pazardaki daralma ve olumsuz koşulları, ihracat kanalıyla dengelemeye çalıştık. Bunun için büyük çaba gösterdik. Ancak emeklerimizin karşılığını da aldık. Yılı hedeflerimizin üzerinde tamamlayarak, hem ciro hem de kârlılık elde ettik. Bu yüzden ihracat, iç pazardaki dalgalanmaların olumsuz etkisini gideren en önemli kaldıraç oldu. İlk kez 2017 yılında 273 bin ton seviyesinde gerçekleştirdiğimiz ihracat, yeni dış pazarların eklenmesiyle 2018 yılında yüzde 30 artarak, yaklaşık 354 bin tona ulaştı. 2018’de tarihimizdeki en yüksek ihracat rakamını gerçekleştirdik. Afrika’da Fas, Kenya, Malavi, Mozambik, Tanzanya; Avrupa’da Arnavutluk, Bulgaristan, Hırvatistan, İspanya, İtalya, Kıbrıs, KKTC, Romanya ve Ukrayna; Güney Amerika’da Arjantin; Doğu’da ise Hindistan, İsrail ve Lübnan’a ürün sattık. 2017 yılında olduğu gibi 2018 yılında da Türkiye’nin en fazla kimyevi gübre ihracatı yapan kurumu olarak İKMİB tarafından birincilikle ödüllendirildik.

“Üretim ve pazar payı itibariyle Türkiye’nin en büyük gübre üreticisi konumundayız. En büyük hedefimiz ise bölgesel bir güç haline gelmek. Tüm stratejimizi bunun üzerine kuruyoruz.”

Son yıllarda hem Türkiye’de hem de dünyada organik ürüne dönüş yaşıyoruz. Siz de geçtiğimiz aylarda organik gübre üretimine başladınız...

Organik ve organomineral gübre pazarı, mineral gübre pazarıyla mukayese edilemeyecek kadar küçük olmasına rağmen büyüme potansiyeli de bir o kadar yüksek. Bu yüzden organomineral gübreler, pazar potansiyeli itibarıyla büyümek istediğimiz alanlardan biri. Gönen’deki yatırımımız, fabrikalarımızın ürün bazında uzmanlaşmasının yanında pazardaki rekabet gücümüze katkı sağlayacak. Bu satın almayla hem iki yıl önce girdiğimiz organomineral pazarındaki kapasitemizi büyüteceğiz hem de ürün portföyümüze organik gübreyi de ekleyerek, çiftçilerin ihtiyacını karşılayacağız.

Bu kararın temelinde sadece pazar oluşturmak mı var?

Hayır. Türkiye toprağı organik madde bakımından oldukça fakir. Organik gübre alanına girme kararını alırken, bu fakirliği de bir nebze olsun gidermek istedik. Ancak konunun önemi Türkiye’de yeterince bilinmiyor. Toprak organik maddesi, bitkiler için en önemli besin elementleri olan azot, fosfor ve kükürt için bir depo kaynağı. Bu o kadar önemli ki toprakta organik madde miktarının yüzde 1,4’ten yüzde 0,9’a düşmesi bile tahıl üretiminde yüzde 50 verim kaybına neden olabiliyor. Ayrıca toprak organik maddesi hem yağmur sularının toprağa geçiş miktarını hem de toprağın su tutma kapasitesini artırıyor. Organomineral gübreler, hem organik madde kaynağı olmaları hem de bitkilerin hemen

ihtiyaç duydukları mineralleri içermeleri bakımından önemli bir üstünlüğe sahip. Toros Tarım olarak bu konuyu ciddiye alıyor ve Türk tarımına yıllardır çeşitli şekillerde verdiğimiz destek çerçevesinde, organomineral gübreye her çiftçinin ulaşabilmesini bir sorumluluk olarak değerlendiriyoruz.

Teknolojinin varlığını en fazla hissettirdiği alanlardan biri de tarım. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Dijital teknolojilerin tarımsal üretime yepyeni ufuklar kazandıracak çok önemli uygulama alanları var. Havadan görüntüleme teknolojileri, toprak ve bitkideki değişimlerin sensörler yoluyla izlenmesi ve büyük veri kullanımı gibi uygulamalar, tarımda verimi katlayarak artırıyor. Ortaya çıkabilecek problemleri anında teşhis ve müdahale fırsatı yaratıyor. Bu da üreticilere zaman ve tasarruf sağlıyor. Bu açıdan dünyadaki gelişmeleri heyecanla takip ediyoruz.

Sizin bu dijital dönüşüm ile ilgili çalışmalarınız var mı?

Evet. Bunlardan biri, "Toros Çiftçi" adlı uygulamamız. Çiftçilerin bilgisayardan erişebildiği veya mobil cihazlarına ücretsiz olarak indirebildiği "Toros Çiftçi", hava durumu tahmini, toprak ve bitki verilerini bir araya getirerek, çiftçilerin faaliyetlerine yönelik öneriler geliştiren bir tarım karar destek uygulaması. Uygulama, çiftçinin kaydettiği her tarla için hava koşullarını takip ederek, üretim ve operasyon kararlarının zamanında ve doğru olarak verilmesini sağlıyor ve gübreleme önerilerinde bulunuyor. Ayrıca havadan görüntüleme ve toprak sensörleri ile tarla hakkında bilgi toplanması için geliştirdiğimiz sistemin altyapısı da oluşturuldu. Agripark'ta drone ve toprak sensörü denemeleri devam ediyor. Geçtiğimiz yıl hizmete giren çiftçi eğitim otobüsümüz ve her bölgede konuşlanan gezici teknik ekiplerimiz sayesinde, bu gibi teknolojileri Türk çiftçisiyle tanıştırmaya fırsatı buluyoruz.

Ar-Ge faaliyetleriniz hakkında bilgi verir misiniz?

Toros Tarım olarak bitki besleme alanındaki teknolojik gelişmelerin her zaman sıkı bir takipçisi olduk. Bu alanda yapılacak yatırımların, hem bizim hem de ülkemiz için önemli

%11

2018’de Türkiye gübre tüketimindeki daralma

**354
BİN TON**

Toros Tarım’ın 2018 yılı gübre ihracatı

**250
MİLYON TON**

Küresel bitki besin maddesi üretimi

değerler yaratacağının farkındayız. Bu nedenle bünyemizde sürekli Ar-Ge çalışmaları yapıyoruz. Bu çalışmaları disiplinli bir şekilde gerçekleştirebilmek için geçtiğimiz yıl T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na ilk Ar-Ge Merkezi başvurumuzu yaptık. Mersin fabrikamızın bünyesinde kurduğumuz merkezde 33 kişilik bir ekip çalışıyor. Burada, hem gübre portföyümüzü çeşitlendirecek yeni ürünler geliştiriliyor hem de mevcut ürünlerimizin iyileştirilmesi ve organomineral gübrelerdeki organik madde miktarının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılıyor. Ar-Ge merkezimizin sürdürülebilirlik konusunda bizi ileriye taşımasını istiyoruz.

Bu konuda nasıl çalışmalar yapıyorsunuz?

Üretim süreçlerinin geliştirilmesi, optimizasyon, üretimde enerji tasarrufu ve çevresel etkilerin azaltılması gibi konular Ar-Ge projelerimiz arasında önemli yer tutuyor. TÜBİTAK ile de yakın bir iş birliği halindeyiz. Gerek sera gazı salınımlarına etkisi, gerek yeraltı sularındaki kirlenmeyi önlemesi ve bitkinin gübreden en verimli azot emilimini sağlaması amacıyla, üretilen gübrelerde azot salınımını yavaşlatan yeni nesil gübreler üzerine çalışmalarımız devam ediyor. Tüm bu çalışmalarımızla birlikte bir Ar-Ge serası kurma planlarımız da var. Yeni geliştirilen ürünleri tarladan önce kendi bünyemizde deneyerek,

daha hızlı yol almayı planlıyoruz. Hem çiftçilerimizin hem de ülke ekonomisinin bizden beklentilerinin farkında olan sorumlu bir şirket olarak, Ar-Ge alanındaki bilimsel çalışmalarımızı ciddiyetle yürütmeye devam edeceğiz.

Gelecek dönemdeki proje ve yatırımlarınızdan bahsedersiniz?

Bizim en büyük hedefimiz bölgesel bir güç haline gelmek. Tüm stratejimizi bunun üzerine kuruyoruz. Global pazarlarda da bilinen, kabul gören bir marka olmayı hedefliyoruz. Bu çerçevede, geçtiğimiz Temmuz ayında, dünyanın en büyük gübre üreticisi Nutrien çatısı altında, Romanya'da gübre satışı ve dağıtımını yapan Agrium-Agroport Romania S.A. şirketini bünyemize kattık. 2017 ve 2018'de sektörde ihracat şampiyonluğunu elde etmiş bir şirket olarak, bu yeni yatırım ile coğrafi yayılımımızı ve ihracatımızı daha da geliştirmeyi hedefliyoruz.

Diğer taraftan geçtiğimiz yıl sahadaki etkinliğimizi artırmak için gezici eğitim otobüsü ve teknik ekip projemizi hayata geçirdik. Ziraat mühendislerinden oluşan ekiplerimiz, teknik donanımlı otobüs ve araçlarla Anadolu'yu köy köy gezip çiftçiyle bir araya geliyor. Bu projeye bilgilendirme, ürün tanıtımı, yayın paylaşımı ve gübreleme tavsiyesi gibi çiftçiye yönelik faaliyetlerde bulunuyoruz. Bu proje, aynı zamanda teknolojik cihaz ve gözlem yoluyla sahadan bilgi toplamamıza olanak sağlıyor.

“Organomineral gübreye her çiftçinin ulaşabilmesini bir sorumluluk olarak değerlendiriyoruz.”